

Valtiovarainministeriö
kirjaamo.vm@gov.fi / Lausuntopalvelu.fi

Lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta

Viite: Valtiovarainministeriön lausuntopyyntö 23.6.2025

1. Tausta

Valtiovarainministeriö on pyytänyt Saamelaiskäräjiltä lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi kaivosmineraaliverolain muuttamisesta. Esityksen mukaan lain liitteessä lueteltujen metallisten kaivosmineraalien veroa korotettaisiin nykyisestä 0,6 prosentista 2,5 prosenttiin rikastukseen toimitetun malmin sisältämän metallin verotusarvosta. Verohallinto vahvistaisi jatkossa kullekin metallille vuosittain verotusarvon kaivosmineraaliveron verotusarvojen perusteena sovellettavista hintatiedoista annetussa valtioneuvoston asetuksessa määriteltujen maailmanmarkkinahintaa tai muuta julkista hintatietoa kuvastavien hintalähteiden perusteella. Muiden kuin lain liitteessä lueteltujen kaivosmineraalien määräperusteista veroa korotettaisiin 0,20 eurosta 0,60 euroon tonnilta nostettua malmia tai hyötykiveä. Lisäksi kaivosten niin sanotut sivuvirrat suljettaisiin kaivosmineraaliveron ulkopuolelle tietyin edellytyksin. Tästä aiheutuva verotuoton aleneminen otettaisiin huomioon metallisilta kaivosmineraaleilta kannettavan arvoperusteisen veron korotuksessa.

Ehdotetut veronkorotukset lisäisivät kaivosmineraaliveron tuottoa vuositasolla arviolta noin 70 miljoonalla eurolla verrattuna tilanteeseen, jossa muutoksia ei tehtäisi. Koska kaivosmineraalivero kannetaan kalenterivuoden pituiselta verokaudelta jälkikäteen verokautta seuraavana vuonna, korotuksista kertyisi verotuottoa vuodesta 2027 alkaen. Korotusten tuotto jakautuisi veronsaajille nykytilaa vastaavasti, eli kaivosten sijaintikunnat saisivat 60 prosenttia ja valtio 40 prosenttia kaivosmineraaliveron tuotosta.

2. Saamelaiskäräjien näkemykset hallituksen esityksestä

Saamelaiskäräjät pitää perusteltuna kehityskulkuna kaivosmineraaliveron nostoa tulevina vuosina. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan veron tasoa voisi korottaa nyt suunniteltua huomattavasti enemmän, sillä kaivosmineraalit ovat käytännössä kerran hyödynnettävissä olevia luonnonvaroja, joiden maasta poistaminen aiheuttaa ympäristölle negatiivisia vaikutuksia. On oikeudenmukaista ja kohtuullista, että ainutkertaisten luonnonvarojen maasta poistamisesta kannetaan vastuuta edes veron kautta.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että kaivosten niin sanotut sivuvirrat suljettaisiin kaivosmineraaliveron ulkopuolelle tietyin edellytyksin. Saamelaiskäräjät kiinnittää huomiota siihen, että kaivosmineraaleille ei kuitenkaan aseteta laissa vähimmäispitoisuusrajoituksia, vaan

kaivosyhtiöt saisivat itse määritellä, mikä osa esiintymästä rikastetaan ja mikä on ns. sivuvirtaa. Saamelaiskäräjien näkemyksen mukaan hallituksen esityksessä tulisi arvioida tämän esityksen vaikutus sivuvirtojen määrään ja millaisia ympäristöriskejä mahdollisesti kasvavat sivuvirrat aiheuttavat.

Kaivosmineraaliveroa maksetaan Suomessa louhituista kaivosmineraaleista lukuun ottamatta kullanhuuhdonnassa löydettyjä kaivosmineraaleja. Saamelaiskäräjät esittää, että myös kullanhuuhdonnan yhteydessä löydetty kaivosmineraalit lisätään verotettavien mineraalien joukkoon. Koneellista kullanhuuhdonta harjoitetaan Suomessa saamelaiskäräjälain 4 §:ssä tarkoitetun saamelaisten kotiseutualueen herkässä ja erittäin hitaasti uusiutuvassa ympäristössä, jossa toiminta aiheuttaa negatiivisia vaikutuksia niin luonnolle, vesistöille kuin saamelaisten edellytyksille harjoittaa alueella perinteisiä elinkeinojaan. Koneellinen kullanhuuhdonta on mittavaa toimintaa, jossa kaivajat käyttävät monin paikoin useita koneita ja ulkopuolista työvoimaa, ja kullanhuuhdonta-alueet muistuttavat pieniä kaivoksia. Saamelaiskäräjät katsoo kohtuulliseksi, että myös nk. valtion mailla kultaa kaivavat osallistuvat veronmaksuun ja kantavat siten osaltaan vastuuta kerran hyödynnettävissä olevien luonnonvarojen maasta poistamisesta.

Merk.

Leo Aikio
I varapuheenjohtaja

Sarita Kämäräinen
elinkeino- ja ympäristölakimiessihteeri

Lausunnosta päätti I varapuheenjohtaja 8.8.2025.